

NAKS TORI

INHOUD

- Grote belangstelling filmportret Elfriede Baarn-Dijksteel
- NAKS lezing over trefu succesvol
- Gezellige sfeer tijdens NAKS Opo Yari 2011
- Mario Hiwat overhandigt boek "Trowstu Singi" aan NAKS
- NAKS Nederland presteerde culturele diversiteit Suriname op vakantiebeurs
- Kind aan de ketting: Kinderen in de slavernij toen en nu
- Singi Tori's van Derrel Geldorp
- NAKS minitheater nu ook te huur
- De geschiedenis achter Mahabier Drugstore
- Afro Kulturu pokuman: Clybert Hoepel
- Nengre pikin no e nyan aleyssi
- NAKS allerlei

Colofon

Redactieteam:
 Darrel Geldorp
 Cheryl Dijksteel
 Gregory Rijssen
 Jacintha Doest
 Jennifer Haakmat
 Melvin Boerleider
 Nancy Lodik
 Siegmien Staphorst

Uitgever:
 NAKS
 Thomsonstraat 8
 Tel: 499033
 Fax: 531968
 Email: cultorgnaks@yahoo.com
 cc.: joronk@hotmail.com
 Website: www.naks-suriname.com

Voorbereidingen NAKS Nederland loterijproject in volle gang

Dat Stichting NAKS Nederland niet stil zit blijkt uit een gesprek met Maritha Kitaman en Miriam Illes, respectievelijk de voorzitter en de secretaris van de Stichting. Voor het jaar 2011 staan er twee grote activiteiten gepland om financiële middelen binnen te halen voor NAKS Suriname: het loterijproject en de Club 100 Actie in Nederland. Deze maand staat het loterijproject centraal.

Het loterijproject houdt simpel gezegd in dat er een loterij wordt georganiseerd door NAKS Nederland. De opbrengsten zullen worden gebruikt voor de overdekking/bouw van de schouwburg van NAKS in Suriname. Er zullen loten verkocht worden in zeven grote steden in Nederland: Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Tilburg, Den Haag, Almere en Groningen. De hoofdprijs is ook reeds bekend, maar we houden jullie nog even in de spanning.

Om het Surinaamse karakter te behouden zal de launch van het project het eerste weekend van het Kwakoefestival plaatsvinden. Hiermee wordt meteen het startsignaal gegeven voor de verkoop van de loten. De trekking zal zijn op 25 november 2011 tijdens een speciaal NAKS evenement. Dit wil dus zeggen dat de organisatie minder dan zes maanden de tijd heeft om ongeveer 25.000 loten te verkopen.

De voorbereidingen lopen tot nu toe goed en om zeker te zijn dat de loterij op een professionele en transparante manier wordt neergezet zijn er dan ook deskundigen aangetrokken, waaronder een notaris. Zowel Kitaman als Illes zijn enthousiast en kijken uit naar de launch van de loterij.

GROTE BELANGSTELLING FILMPORTRET ELFRIEDE BAARN-DIJKSTEEEL

Kelita Gallant doet de voorzang van het lied Mama Aisa.

Clifton Braam, PR-coördinator van NAKS was zeer ingenomen met de launch van de DVD op 01 februari jongstleden, omdat een belofte die gedaan is aan Mw. Elfriede Baarn-Dijksteel is waar gemaakt. "Met het uitbrengen van deze DVD hebben wij op hoog niveau een deel van onze kultuur gearchiveerd voor het nageslacht. De reacties zijn geweldig! Iedereen is onder de indruk van een kort, maar krachtig gepresenteerd portret van Elfriede-Baarn Dijksteel". De kundigheid waarop dit portret in elkaar is gezet door filmmaker Dave Edhard is ongekend en vernieuwend.

Een reactie van Mw. Ismene Krisnadath van de schrijversgroep 77 na de launch: 'dat wij in staat zijn dit te doen met onze gedichten, ik word er emotioneel van, dit is top, dit moet men zien, dat wij dit kunnen doen met onze kunst.' Enkele clips uit de DVD zijn gedeeld met lokale televisie stations om te vertonen.

"Bij documentatie anno 2011 hoort ook het gebruik van nieuwe media via het internet, zoals facebook en youtube. Dit stelt ons niet alleen in staat om meer jongeren te bereiken, maar ook om de Surinaamse cultuur te promoten aan een internationaal publiek",

Natasha Strok beeldt Mama Aisa uit in de videoclip.

aldus Jennifer Baarn.

Op 9 februari gingen de youtube video channel Memre Elfriede en de gelijknamige facebook pagina "live". Op deze pagina's zijn enkele fragmenten uit de DVD te zien namelijk, son ten na mi (Gerrit Barron) en de clip van Naks Makeda. De pagina's zijn goed gedocumenteerd en bevatten tevens Engelstalige beschrijvingen. De populariteit is na 2 weken enorm. De NAKS Makeda clip is al 1,500 keer bekeken, de facebook pagina heeft reeds 615 fans. De meeste bezoekers zijn voorsnog afkomstig uit Suriname en het Caraïbische gebied, maar ongetwijfeld wordt dit ook populair onder Surinamers in de Verenigde Staten en Europa. Een lokaal Amerikaans TV station heeft reeds toestemming om de fragmenten te vertonen op de televisie. Maritha Kitaman en Jennifer Baarn beheren de pagina's nu namens NAKS.

NAKS TORI nodigt alle leden en belangstellenden uit zelf ook een kijkje te nemen op het internet en de clips zoveel mogelijk te helpen verspreiden en via het internet met hun vrienden te delen. Op youtube kan je de clips vinden door te zoeken onder "Elfriede Baarn". Op facebook kan je de pagina vinden door te zoeken onder "Memre Elfriede". De DVD is op het NAKS secretariaat te koop voor 50 SRD.

Een fragment van NAKS Makeda uit het filmportret.

Dave Edhard, maker van het filmportret.

NAKS lezing over trefu succesvol

Het was een bomvolle zaal op vrijdag 4 februari jongstleden. De lezing ‘Trefu, een culturele en medische benadering’ trok zoveel bezoekers aan dat er extra stoelen werden bijbesteld. De lezing werd verzorgd door alternatieve genezer Ramon Mac Nack. In het panel zaten Ricky Stutgard (voedseltechnoloog), Clif Jadoenathmissier (dermatoloog) en Lalitha Adhin (bioloog).

Een deel van het publiek in het minitheater.

Mac Nack vertelde op een fascinerende manier het verschil tussen trefu en afrontu. Zo blijkt dat trefu het best vertaald kan worden met het Nederlands woord allergie. Hoewel allergie lichamelijke klachten met zich meebrengt, heeft het bij de Wintireligie een diepere spirituele kant.

Afrontu kan het best vertaald worden door ‘belediging’. Opmerkelijk is dat binnen deze begrippen er meer subbegrippen zitten opgesloten. De deskundige panelleden hebben elk vanuit hun vakgebied ook hun kennis over het onderwerp gedeeld met het publiek. Eveneens werden aan hen allerlei vragen gesteld die te maken hadden met het onderwerp.

Trefu

Trefu kan in 4 subgroepen worden onderverdeeld. Zo zijn er trefu's die plaatsgebonden zijn. Als voorbeeld gaf Mac Nack aan het plassen op plekken waar dit volgens de Wintitraditie niet mag. Maar ook lawaai kan op bepaalde plekken tot een trefu gerekend worden. Uit de lezing zou later blijken dat deze vorm van trefu het best tot afrontu kan worden gerekend. Direct hieraan gekoppeld zijn er bepaalde handelingen of uitingen die een trefu of een afrontu veroorzaken. De meest bekende vormen van trefu ontstaan bij het nuttigen van voedsel.

Mack Nack legde uit dat we ons lichaam verontreinigen wanneer we bepaalde voeding tot ons nemen. Er zijn bepaalde voedselsoorten die allergische reacties veroorzaken. De alternatieve genezer, raadde een ieder aan om aan zelfonderzoek te doen. Als leidraad gaf hij mee dat de allergie van vader op kind kan overgaan.

Een bijzondere vorm van ‘verontreinigd voedsel’ is het nuttigen van spijs dat door een menstruerende vrouw is bereid. Mac Nack legde uit dat een vrouw in die fase ‘onrein’ is. Die status zorgt ervoor dat het voedsel ook onrein wordt en daarom niet mag worden genuttigd. De vrouw moet tijdens de menstruatieperiode zich afzonderen van de rest. In feite wordt zij in die periode ontslagen van haar huishoudelijke taken.

Later tijdens de discussie ontstonden er meningsverschillen. Enkele mannen uit de zaal vonden dat hun vrouw nooit onrein kan zijn. Ze kregen bijval van de vrouwen in de zaal. Mac Nack legde geduldig uit dat volgens de Wintileer de vrouw voor die periode onrein is. Dat wil niet zeggen dat zij afgestoten wordt, maar zich simpelweg niet kan bemoeien met huishoudelijke taken en zich moet afzonderen. Dit komt volgens de inleider in heel veel religies voor.

Na de lezing ontstond er een levendige discussie over een paar onderwerpen die met trefu's te maken hebben.

v.l.n.r.: Ramon Mac Nack, Clif Jadoenathmissier, Lalitha Adhin en Ricky Stutgard.

GEZELLIGE SFEER TIJDENS NAKS OPO YARI 2011

Een gezellige drukte. Dat is wat het was op 29 januari jongstleden tijdens de NAKS Opo Yari 2011 in het NAKS centrum. Speciaal voor de leden en vrienden van NAKS heeft de Opo Yari commissie onderleiding van M. Hew A Kee op een feestelijke manier het jaar 2011 ingeluid. Diverse afdelingen hebben middels zang en drama gezorgd voor een sfeervolle avond. Een ander programmaonderdeel was de presentatie van de 2 nieuwe afdelingen van NAKS: NAKS Makeda

en NAKS Opo Lobi. Ook heeft Mario Hiwat een exemplaar van zijn pas verschenen boek "Trowstu Singi" overhandigd aan de voorzitter van NAKS, Siegmien Staphorst. Eveneens is allereerst het filmportret van Elfriede Baarn-Dijksteel aan de leden vertoond alvorens het op de beeldbuis van de lokale televisie stations verscheen. De Opo Yari is afgesloten met een optreden van de nieuwe NAKS muziekformatie: NAKS Opo Lobi. Hieronder een fotocollage.

Bij aankomst kreeg iedereen na het handen wassen met een "switi watra", een zakdoek naar keus.

Het gevarieerde programma zorgde voor een goede sfeer.

De pupillen van NAKS tijdens een optreden.

Er was ook nog ruimte voor een lekkere babbel onder de leden.

Tijdens een pauze kon iedereen smullen van lekkere Surinaamse gerechten.

Ook de kleintjes hebben de benen losgegooid op de tonen van NAKS Opo Lobi.

MARIO HIWAT OVERHANDIGT BOEK "TROWSTU SINGI" AAN NAKS

Tijdens de NAKS Opo Yari viering op 29 januari jongstleden heeft de voorzitter van NAKS mw. Siegmien Staphorst namens de organisatie het boek "Trowstu Singi" uit handen van de schrijver Mario Hiwat in ontvangst genomen. Het boek dat uit 330 troostliederen zowel in het Nederlands als in het Sranan bestaat, bevat liederen die gezongen worden bij Surinaamse rouwbijeenkomsten. Lieder die ondersteuning geven bij het heengaan van dierbaren.

"Ik volg het werk dat NAKS verricht van dichtbij. Het is een organisatie die alle facetten van de Afrikaans-Surinaamse cultuur vastlegt. Dit is ook een deel daarvan" zegt Mario Hiwat. Bij in het ontvangst nemen van het boek gaf mw. Staphorst aan heel erg ingenomen te zijn met het boek. Volgens haar is het goed dat dit soort tradities wordt vastgesteld zodat delen van de cultuur niet verloren gaan.

Over Mario Hiwat

Mario Hiwat is op 22 februari 1949 in het district Para te plantage Berlijn geboren. Hij is van huis uit Onderwijzer en heeft zowel in Suriname als in Nederland in het onderwijs gezeten. Reeds op 25 jarige leeftijd is hij in Nederland begonnen met het leiden van rouwvisites (dede-oso). "Na de ene keer werd ik gaandeweg steeds benaderd om rouwbijeenkomsten te leiden" zegt hij. Behalve dat het een roeping is voor hem komt de inspiratie ook van zijn overleden vader William Hiwat die rouwbijeenkomsten en kerkdiensten leidde.

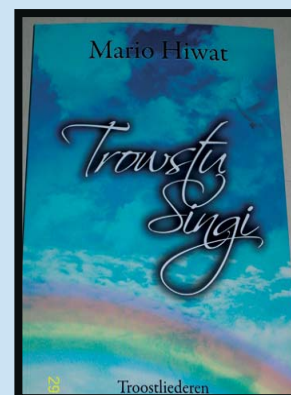

Siegmien Staphorst (l) neemt het boek uit handen van Mario Hiwat (r) in ontvangst.

Kennisoverdracht

Dhr. Hiwat merkte op dat tegenwoordig het zingen van troostliederen op rouwvisites verloren gaat. "Het is meer een beeld van nyan, dringi en als er gezongen wordt kennen de mensen de woorden vaak niet". Om dit deel van de Afrikaans-Surinaamse traditie vast te leggen heeft hij 4 CD's met troostliederen uitgebracht. In 1999 is samen met de zanggroep Apollo de eerste CD op de markt verschenen. In de jaren 2000, 2001 en 2005 zijn respectievelijk de 2e, 3e en de 4e CD uitgebracht. De liederen van de 3 laatstgenoemde CD's heeft hij samen met "Suriname Friends" die bestaat uit onder andere Anne Goedhart, Ornette Druiventak en Ulrich Emanuelson vertolkt. Kennisoverdracht vindt hij heel erg belangrijk, daarom heeft hij ook een aantal workshops in Nederland

verzorgd over de Surinaamse begrafenisrituelen. De drijfveer om het boek "Trowstu Singi" uit te brengen was dat hij in het jaar 2006 een diep dal heeft gekend in zijn gezondheidstoestand. Om de kennis die hij bezit over deze liederen vast te leggen heeft hij na zijn herstelperiode werk hiervan gemaakt. Het boek is in december 2010 op de markt gebracht. NAKS is één van de verkooppunten van het boek. Mario Hiwat die al geruime tijd in Suriname vertoeft, keert de volgende maand terug naar Nederland.

NAKS Nederland presenteerde culturele diversiteit Suriname op de vakantiebeurs

Stichting NAKS Nederland heeft op 11 januari van de vorige maand een multicultureel optreden verzorgd op de vakantiebeurs in Utrecht. Miriam Illes, secretaris Naks Nederland, werd via de Surinaamse Ambassade benaderd door dhr. A. Li A Young, de directeur van van Stg. Toerisme Suriname, met dit verzoek. Na overleg met het bestuur kon Illes samen met medebestuurslid Jerryl Gemin aan de slag. Illes had de regie van de dag in handen en Gemin was de conferencier.

NAKS Nederland had met deze opdracht twee doelen voor ogen: de diversiteit aan culturen in Suriname uitbeelden en bekendheid geven aan de organisatie. Beide doelen zijn volgens Gemin bereikt: "Door de enthousiaste reacties van het publiek mag gesproken worden van een succesvolle presentatie. Met dit optreden weet men van het bestaan van NAKS Nederland af en kunnen we rekenen op meerdere aanvragen voor optredens."

De presentatie werd ingeleid door Gemin en Illes met het gedicht 'Wan Bon' van Dobru onder muzikale begeleiding van drummer Jose Tojo. Vervolgens werden de vijf grootste bevolkingsgroepen gepresenteerd in de volgorde van binnenkomst in Suriname. Op deze

vlnr achterste rij: A. Gemin, M. Kitaman, A. Pavion, O. Vismale, V. Mercuur, S. Ramdas, Ch. Parni. Voorste rij: J. Gemin, Minister F. Pinas, J. Tojo, A. Li A Young.

wijze werd kort een stukje geschiedenis van Suriname en van de cultuur van de bevolkingsgroepen belicht. Vernon Mercuur bracht ter afsluiting het nummer 'Wi srefi' ten gehore. Het publiek werd verder getraceerd op Chinese hapjes.

Eregast minister Falisie Pinas van het ministerie van TCT heeft erg genoten van het optreden en heeft aangegeven Naks Nederland in de toekomst waar mogelijk is te ondersteunen.

'Kind aan de ketting', kinderen in de slavernij toen en nu

De tentoonstelling 'Kind aan de ketting' is tot juni 2011 nog te bezoeken in het Openluchtmuseum te Fort Nieuw-Amsterdam. Een goed moment voor een interview met de bedenker en coördinator van dit project, dr. Aspha Bijnaar.

Verbonden aan het Ninsee als onderzoeker, onderzocht Bijnaar de aanwezigheid en de rol van kinderen op de plantages tijdens de slavernij. Dit is erg bijzonder, aangezien er nooit eerder zo een diepgaand onderzoek is gedaan.

De tentoonstelling is naar Suriname gebracht, omdat een groot deel van de tentoonstelling over slavenkinderen op de plantages in Suriname gaat. "Het is deel van de Surinaamse geschiedenis en zo wil het Ninsee, jong en oud de gelegenheid geven ook dit deel van de eigen geschiedenis te vernemen.", aldus Bijnaar.

Het Ninsee wil met de tentoonstelling niet alleen de kindslavernij van toen, maar ook de moderne kindslavernij onder de aandacht brengen van de bezoeker. Er zijn namelijk wereldwijd miljoenen kindslaven in landen als India, West Afrika, Columbia, China en andere delen van de wereld.

Vele bezoekers van de tentoonstelling zijn scholieren, waardoor er aan de tentoonstelling ook een lespakket is gekoppeld. Mo-

menteel worden voorbereidingen getroffen om scholen in Paramaribo van dit lespakket te voorzien. Het lespakket bestaat uit een boekje (Kind aan de Ketting, Opgroeien in slavernij - toen en nu). Ook hoort bij dit pakket een handleiding voor docenten die speciaal voor het Surinaamse onderwijs is aangepast. Meer informatie hierover is verkrijgbaar bij het Openluchtmuseum.

Over wat de jongeren en natuurlijk ook de overige bezoekers kunnen verwachten bij het bezoeken van de tentoonstelling vertelt Bijnaar het volgende: "Veel en gevoelige, maar belangwekkende informatie. Indringende filmpjes over kinderen, die nu nog in slavernij leven en ons zelf vertellen hoe het is om slaaf te zijn. De slavenkinderen op de plantages vroeger konden dat niet: er werd nauwelijks naar ze geluisterd. Bovendien had je toen ook geen video, audioapparatuur, enz". Die verhalen van de jongeren van toen zijn wel terug te vinden op de tentoonstelling, samen met slavenliedjes en vi-deoclips over slavernij.

Voor Suriname weet ze nog niet hoe de tentoonstelling, maar in Nederland was het bovenverwachting goed gegaan. Dit was een van de best bezochte tentoonstellingen van het Ninsee tot nu toe. De reacties waren erg ontroerend.

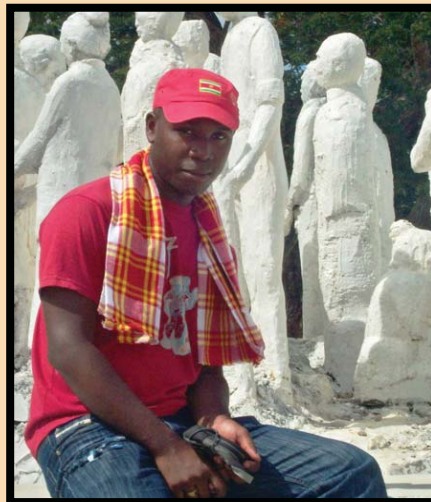
Bron foto's: www.starnieuws.com

SINGI TORI'S VAN DARREL GELDORP

Darell Geldorp, voorzitter van NAKS Ala Firi, is geruime tijd bezig geweest met het opschrijven van bestaande wintiliederen die hij hoorde op de radio en via uitgebrachte CD's. "Ik heb een groot schrift vol met deze liederen. Op een gegeven moment begon ik de liederen te bestuderen en kwam erachter dat er 3 soorten wintiliederen zijn: liederen om de winti op te roepen, liederen voor zodra de winti aanwezig is en liederen waarbij de winti wordt bedankt en teruggestuurd naar de geesteswereld.

Sinds kort is hij gestart met het schrijven van verhalen over wintiliederen. "Ik zoek een onderwerp dat ik naar voren wil brengen en creëer dan een verhaal daarover met de bijbehorende liederen, net zoals men het vroeger deed bij de Anansi Tori's, maar in dit geval worden wintiliederen gebruikt" zegt hij.

Volgens zijn onderzoek is er een onderscheid tussen liederen die werden gezongen door de winti en liederen die mensen zingen over de

winti. Over de kracht, de macht en de wijsheid van de winti. De meeste liederen bevatten boodschappen van de winti naar de mens toe, over hun gedrag en hun functie. Hij gaf twee liederen als voorbeeld:

Een lied over de functie van de winti: "Mi na goron-wint'o, baka-gron Aisa he. Mi na mama di e luku den krioro pikin. Was' m'ede gi mi meki fuka kaba".

In dit lied vertelt de Bakagron Aisa over haar functie tegenover de

mens. Haar functie is om te waken over kinderen. Hieruit kan je dan ook leren dat de Aisa een moederfiguur is.

Een lied over de taak van de winti: "Leba ho, yu na dyan-dyan 2x Ogri doti yu sa wai en gwe wisi seti yu sa sibi en gwe Leba ho, yu na dyan-dyan Ogri; wai en gwe wisi; wai en gwe"

In dit lied leer je over de taak van de Leba winti om de omgeving en het leven van de mens ten alle tijden veilig te houden tegen allerlei negatieve sferen. Dus in dit lied benadrukken ze zijn/haar taak, maar tegelijkertijd bedanken ze de Leba ook voor zijn/haar werk.

Zijn verhalen zijn te vinden op www.culturu.com onder de topic Winti Singi met Luangu Masra. Daar heeft hij de meest gelezen verhalen neergezet. Hij is voornemens om de verhalen in boekvorm naar het grotere publiek te brengen.

2 NIEUWE AANWINSTEN VOOR NAKS

NAKS Makeda, één van de nieuwe afdelingen van NAKS, is de muziekgroep die op voortreffelijke wijze het lied "Mama Aisa" heeft voortgebracht in de videoclip die ontsproten is uit het filmportret van Elfriede Baarn-Dijksteel. De groep is op 1 februari 2010 opgericht en heeft zich precies 1 jaar later aangesloten bij de organisatie. "Die 1 februari bleek toch een bijzonder gegeven te zijn. Ik vermoedde dat de beste plek van Makeda waarschijnlijk NAKS moest zijn, omdat ik een link trok met onze idealen en van onze aller bijzondere Elfriede Baarn" zegt Liesbeth Peroti, artistieke leider van de groep. Makeda is een naam van een bijzonder sterke en voorbeeldige vrouw uit het oude Egyptische rijk.

Er was een interessant optreden in Frans-Guyana en op verzoek van Benjamin Koningferander, de oprichter van de band, formeerde Liesbeth de vrouwenband. Na het optreden was de intentie om door te gaan aanwezig, maar de voorwaarden waaronder de groep moest opereren moesten nog geformuleerd en vastgelegd worden. "We repeteren bij de NAKS muziekschool. De arrangementen zijn overwegend Afro Jazz, met mooie fusions van traditionele muziek" geeft ze aan. NAKS Makeda is een vrouwenband die geen dansmuziek, maar luistermuziek ten gehore wil brengen en arrangementen wil maken. Kortom, een goede aanwinst voor NAKS en een goede huisvesting voor zo een bijzondere groep".

NAKS Makeda.

De vrouwenbezetting van de groep is minimaal 7 en maximaal 12: basisbezetting, drum, piano, gitaar, bas, percussiesectie van 4 en blazerssectie van 4. De leden van Makeda zijn freelance muzikanten die op projectbasis muziek maken. Er zullen ook 2 vrouwelijke geluidstechnici worden toegevoegd. Afhankelijk van het project zijn er ongeveer 15 vrouwen beschikbaar en inzetbaar.

Benjamin Koningferander (manager/oprichter), Kelita Gallant (vocalist en percussie), Carol Redmond (bas en drums) hebben de leiding van de groep tot de maand juli van dit jaar. Liesbeth Peroti is de artistieke leider en doet voorstellen met betrekking tot de visie, missie, de regie van het Makeda product en het arrangement.

Binnen de NAKS gelederen heeft de nieuwe muziekformatie van NAKS tijdens de Opo Yari viering het geheel afgesloten: NAKS Opo Lobi. De band bestaat reeds geruime tijd en trad op onder de naam Love and Different Kaseko. "Wij wilden veel meer kwaliteit en professionalisme stoppen in de muziek en hebben na goedkeuring van een ieder besloten om ons bij NAKS aan te sluiten" zegt Olvedo Kotzebue, leider van de band.

De groep, die uit 10 leden bestaat waaronder 1 vrouw, heeft reeds bij diverse activiteiten voor de muzikale omliggende gezorgd. "Wij willen met de aansluiting bij NAKS zorgen voor iets unieks om de organisatie ook op dit gebied bekendheid te laten genieten. Wij gaan zorgen voor koraalmuziek, waardoor de organisatie ook deze dienst kan aanbieden aan de samenleving". De plannen hiervoor zijn reeds in een rijdende trein. De band is ook drukdoende een nieuwe naam te bedenken voor de groep die pakkend moet zijn.

NAKS Opo Lobi tijdens Opo Yari viering.

NAKS MINITHEATER NU OOK TE HUUR

Mede dankzij een schenking van vrienden van Naks in Nederland, Lieke Michiels van Kessenich en Markus Balkenhol hebben wij het minitheater kunnen renoveren. Het renovatiegedeelte is afgerond, met dank aan Henny Panka, Rieke Eersel, Iwan Reid, Gerley Baarn, Wilgo Baarn, Benito Antomoi en Hugo Wielingen en met dank aan het Hoofd van de Dienst Maatschappelijk Opbouwwerk, de heer David Michael. Alleen het belichtingssysteem moet nu nog in orde gemaakt worden, zodat daar theatervoorstellingen gehouden kunnen worden. Het theater bevat ruimte voor 125 stoelen en kan gebruikt worden voor lezingen, presentaties en verschillende vormen van podiumkunsten. Er zijn nu een geluidsinstallatie, beamer en scherm. In de naaste toekomst zal er ook gewerkt worden aan de belichting. Het minitheater is dus nu reeds te huur voor eenvoudige voorstellingen.

Renovatie van het minitheater.

Aan onze lezers wordt verzocht dit zoveel mogelijk door te geven aan anderen. Voor nadere informatie kan men terecht bij het secretariaat van NAKS, Thomsonstraat 8, telefoon 499033.

DE GESCHIEDENIS ACHTER MAHABIER DRUGSTORE

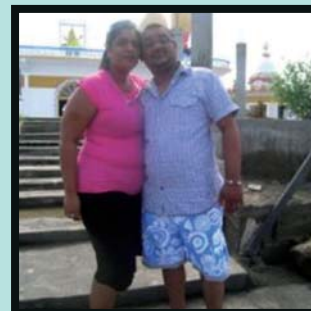

Mahabier drugstore werd opgericht in 1963 door A.S. Mahabier, de vader van de huidige eigenaar, Anand Mahabier. Mahabier staat aan de Koningstraat, een echte creoolse buurt. Vader Mahabier bereidde toen zelf zijn zeven geesten (één van de basis ingrediënten bij wintirituelen, met name wasi's).

De verspreidende geur 'betoverde' de buurt en zo adviseerden bigi sma's om wintibenodigheden bij Mahabier te kopen. De vader was een echt buurtmens. Hij ontving graag regelmatig burens op bezoek en zijn even gastvrije echtgenote bereidde bij die gelegenheden verschillende gerechten. Zo ontstond er een hechte band met de buurtbewoners. De jonge Anand Mahabier sprak zelfs van een bijna familieband. Hij kan zich nog alles herinneren en als hij mensen tegenkomt, herkennen zij hem ook nog!

Vanaf het begin werden er al winti-attributen verkocht, maar met advies van zijn klanten en de gedachte om alles op 1 plaats te kunnen kopen (voor het gemak) is hij gaan uitbreiden. Ook de overeenkomsten met zijn eigen godsdienst, het Hindoeïsme, hebben ertoe geleid dat hij steeds meer respect kreeg voor de wintigodsdienst en dat hij zich ook erin is gaan verdiepen. Hij bezoekt graag wintipreys. De bekendheid, liefde en eer vanuit de buurt, de klanten en andere zakenpartners, die zijn vader heeft ervaren, probeert hij in stand te houden. Hij zal zijn best doen om te blijven uitbreiden, zodat men alles wat nodig is voor wintirituelen, bij A.S. Mahabier drugstore kan kopen.

Een erg mooie uitspraak van Sherin, de echtgenote van Anand was: 'Als je het Surinaams gevoel hebt, dan kijk je niet naar etniciteit en dan maakt het niet uit dat een Surinamer van Hindoeïstische afkomst wintiattributen verkoopt!'.

Sherin en Anand Mahabier.

AFRO KULTURU POKUMAN: CLYBERT HOEPEL

In deze rubriek hebben we een gesprek met Clybert Hoepel, leider van de muziekformatie Sangrafu.

Clybert Hoepel na wan kulturu brada. Hij is groepsleider van de kulturu dron band Sangrafu. Als kleine jongen opgegroeid aan de Copieweg (Para) begon het voor hem, samen met zijn neven en vrienden, met 'broko blik'. 'Wan Poku brada, Johnny 'ingi' van Stimofu, die nu niet meer in ons midden is, was er toentertijd ook bij. Hij is met ons grootgebracht door mijn oma.' Naarmate Clybert ouder werd kreeg hij steeds meer en meer interesse. Hij verhuisde naar de stad en sloot zich aan bij verschillende kulturu puku grupu's zoals: 'Wi Sa Libi', 'Saramacca Krioro', 'Si na bribi', 'Nowtu Mofina', 'Bolino Krioro' en via deze laatste groep, voelde hij dat hij ready was om zelf een groep te starten. Wat hij deed was zijn neven opzoeken en het lukte meteen!

Op 11 januari 2000 werd Sangrafu geboren. De naam van deze kulturu puku band komt van een 'yeye' via

een zeer goede vriendin. Iedereen was het meteen eens met de naam, omdat wij weten wat Sangrafu is. Clybert wil graag dat kulturu groepen elkaar meer ondersteunen en dat de muziek ook technisch vastgelegd wordt, dus in notenschrift. Hij zal ook zijn bijdrage daartoe leveren als het hem gevraagd wordt. Sangrafu is al twee keer uitgenodigd om af te reizen naar Nederland (2004 en 2006) en voor dit jaar hebben zij ook een uitnodiging en staan zij nog steeds aan top. Discipline en respect zijn de ingrediënten die Sangrafu hebben gemaakt tot wat zij nu is.

Een leuke opmerking van Clybert is: 'yu kan aksi ala kulturu puku man, te wan band e prey nanga geluidsinstallatie moro winti e bari, lek' soso dron sondro geluidsinstallatie. Clybert Hoepel is te bereiken op het nummer: 8548770.

NENGRE PIKIN NO E NYAN ALEYSI

Creolen moeten begrijpen dat we geen graaneters zijn, maar knolleneters. Die stelling poneerde een participant tijdens de lezing 'Trefu, een culturele en medische benadering' op 4 februari jongstleden.

De zaal knikte instemmend. Volgens de spreker is dat een van de redenen waarom Creolen veel problemen hebben. In dat rijtje noemde zij hoge bloeddruk. Zo is volgens haar bekend dat in Afrika, Creolen geen rijst aten, maar aardvruchten. Toen zij naar Suriname kwamen leerden de Creool rijst eten, met alle nare gevolgen.

Maar Ricky Stutgard (voedsel technoloog), één van de panelleden die avond, verwierp die stelling. Hij vindt dat een mens eet wat de grond en omgeving hem biedt. Dus wanneer de Neger uit Afrika hier terecht komt, leert hij na verloop van tijd rijst kennen. De Creool eet rijst. Immers, uit studies blijkt dat er in het haar van Negervrouwen uit Afrika rijstkorrels

werden aangetroffen. Het idee bestaat dat de Creool in Afrika al iets met rijst te maken had.

Volgens Stutgard is het eten van rijst niet het probleem. Hij zoekt het eerder bij het eten van zout. In Afrika at de Creool geen zout. Dat gebeurde bij aankomst in Suriname ook. Maar dit veranderde. Het eten dat de slaven kregen was eentonig en onsmakelijk. Om het voedsel wat smaak te geven gebruikte men veel zout en peper.

Tegenwoordig gebruiken Creolen tienmaal meer zout dan dagelijks is toegestaan. Het nuttigen van die hoeveelheid zout is volgens Stutgard de boosdoener en niet de rijst.

Ondanks zijn uitleg bleef men vasthouden. Ook rijst veroorzaakt problemen. Er zijn legio voorbeelden op te noemen van Creolen die allergische problemen krijgen bij het nuttigen van rijst.

NAKS ALLERLEI

Het idee van ons nieuws bulletin is heel goed aangeslagen bij onze lezers. Bedankt voor de reacties en suggesties. We hebben ook aanwinsten, want Derrel Geldorp (zie pagina 7), Gregory Rijssen (l) en Melvin Boerleider (r) hebben zich aangesloten bij het redactieteam.

Latoya Boetius en het PR team van NAKS

Latoya, die geen onbekende is in NAKS kringen (NAKS Krioro Pikin, regie van toneelstukken waarin NAKS jongeren hebben meegespeeld) was een poos inactief vanwege haar studie. Ze is sinds kort terug, nu om het PR team van NAKS te versterken.

NAKS Kotomisi organiseert cursus watertrap gymnastiek

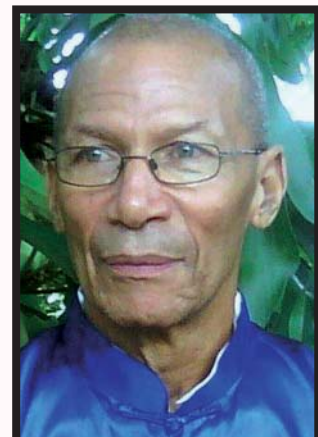
De afdeling Kotomisi is begonnen met een interessante cursus 'Watertrap gymnastiek'. Kotomisi is de groep van senioren burgers, die op initiatief van Irene Burgzorg werd opgericht op 10 mei 1997. Het doel is om personen vanaf 55 jaar die niet meer actief zijn binnen de verschillende NAKS afdelingen en ook 55 plussers van de buurt, aangenaam bezig te houden. De cursus watertrap gymnastiek wordt georganiseerd om de leden fit te houden. De lesdagen en lestijden zijn donderdag van 9.00- 9.30 uur vm. en de leraar is Ronny Bottenblij bij het Politie Opleidingscentrum. De kosten zijn 25 SRD per maand. Wil je alsnog meedoen? Maak contact met Yvonne Wolfgang, coördinator van de cursus, telefoon 8355521 en 431806 of met het NAKS secretariaat, telefoon 499033.

Harold Koning, oprichter van de NAKS Kawina en Dron afdeling in Suriname

Wij kregen kortgeleden bezoek van de heer Harold Koning die het heeft aangedurfd om in 1965 toen NAKS nog aan de Gemenelandsweg was gevestigd, de Kawina en Dron afdeling op te richten, ondanks weerstanden van zelfs NAKS-ers in die tijd. Het oprichten van de kawina afdeling in die tijd was een culturele doorbraak, want in die dagen werd alles wat te maken had met de Afro-Surinaamse cultuur, beschouwd als "minderwaardig". Bovendien werd het Harold niet gemakkelijk gemaakt, omdat men het niet normaal vond dat een lichtgekleurde jongeman, van "goede huize" zich inliet met dit aspect van de Surinaamse cultuur. Gelukkig heeft hij doorgezet waardoor de kawinamuziek jarenlang furore heeft gemaakt in Suriname en in het buitenland.

In de volgende editie van NAKS TORI meer over Harold Koning, die nu in de Verenigde Staten van Amerika woont.

Bestuurslid NAKS Nederland Virginia Maloni op bezoek

Virginia Maloni, bestuurslid van NAKS Nederland, belast met Educatie, was op 21 januari jl. op bezoek bij ons. Na een bespreking over het programma dat in de periode 2011- 2015 zal worden uitgevoerd, kreeg zij een korte rondleiding op ons complex. Virginia was in Suriname vanwege het overlijden van een liefhebbende broer, maar ze vond het prettig dat ze toch ons centrum heeft mogen bezoeken. Virginia verwoordt haar bezoek aan ons als volgt: "Ik werd van harte welkom geheten met veel warmte, door tante Siegmien, Mariska, Viola en oom Henny Panka. Het was een indrukwekkende bijeenkomst, ik werd ingelicht over de plannen voor de komende jaren. Ik weet 99% dat het de organisatie gaat lukken met de voorbereidingen waarmee ze bezig zijn. De kracht die wij als Stichting NAKS Nederland krijgen vanuit de moederorganisatie in Suriname inspireert ons om onze activiteiten voort te zetten en 100% ervoor te gaan.. En 1 tip die ik heb: blijf geloven in jezelf en samen zijn wij sterk."

Raad van Advieslid NAKS Nederland, Gladys Waterberg, op bezoek

Wij hadden het genoeg om naast het bestuurslid Virginia Maloni van NAKS Nederland, ook Gladys Waterberg, lid van de Raad van advies op bezoek te hebben. Gladys heeft de lezing "Trefu" bijgewoond. Ze heeft ook informatie verstrekt over NAKS Nederland in de radio uitzending van NAKS Tori van 7 februari jl.

Ik was blij verrast om de drukte rond de lezing Trefu mee te maken. Naast het feit dat ik blij was om weer wat vertrouwde gezichten te zien, merk ik des te meer de noodzaak van een theater, een grotere publieksruimte voor de organisatie. Het is dan van mijn kant ook een oproep aan alle Sranan Afrikanman om een bijdrage te leveren aan de herbouw van dit centrum. Overal zie je grote gebouwen als paddenstoelen uit de grond komen, maar het NAKS gebouw kan maar niet worden afgebouwd. Beste brada nanga sisa, NAKS-ers en believers ik roep u allen op om een steentje bij te dragen met minstens 10 SRD per maand. Voor de rest wens ik u allen een goede tijd toe en denk aan de goede voornemens. Lobi nanga krakti.

Oud bestuurslid John Bottse overleden

De heer John Bottse, die jarenlang bestuurslid van NAKS is geweest, overleed kortgeleden op 92 jarige leeftijd. Wilgo Baarn heeft namens NAKS het woord gevoerd bij de uitvaartdienst op 10 februari jl., terwijl de Afdeling Zang en Dans twee prachtige liederen ten gehore heeft gebracht, om onze erkentelijkheid te tonen. Wij citeren een klein stuk uit de toespraak van Wilgo Baarn:

"Het kon ook niet anders. NAKS was gedoemd te groeien met figuren als Oom John in de gelederen. Mede door zijn geleverde prestaties kende de organisatie een snelle groei van kleine vereniging naar een organisatie, die middels een gedecentraliseerde uitbouw, breed gemeenschapswerk zou verrichten voor de totale Surinaamse gemeenschap. Oom John, vader, vriend, guru, raadgever, vaarwel! We zijn u dankbaar voor datgene dat u voor ons hebt achtergelaten.

Irene Burgzorg en Gisela Babel, bestuursleden uit ziekenhuis ontslagen

Twee bestuursleden hebben elk kort in het ziekenhuis gelegen, beiden vanwege een ingreep aan hun been. Irene moet het nog een poos rustig aan doen, wat niet goed bevalt omdat ze altijd erg actief wil zijn. Gisela Babel echter was maar nauwelijks thuis of ze bezocht de Lezing "Trefu". Irene en Gisela, van harte beterschap toegewenst door de redactie van NAKS TORI!

Stagiare Rabiëlla Samuel

Rabiëlla loopt vanaf februari stage bij ons. Zij studeert communicatie, media en muziek aan de Hogeschool InHolland in Amsterdam en zal haar afstudeeronderzoek bij NAKS uitvoeren. Ze zal zich onder meer bezig houden met het schrijven van een communicatieplan voor NAKS, het ontwikkelen van een nieuwe NAKS folder en het opzetten van een training van NAKS afdelingen om hun vaardigheden te vergroten om te communiceren met organisaties en de media. In haar communicatieplan zal zij duidelijk uitschrijven hoe NAKS zichzelf beter kan presenteren aan de Surinaamse samenleving.

Rabiëlla zal nauw samenwerken met Clifton Braam en Latoya Boetius. Wij verwelkomen Rabiëlla bij NAKS. Rabiëlla over de verwachtingen van haar stage: "Allereerst wil ik NAKS bedanken voor de kans die zij mij gegeven om binnen de organisatie mijn afstudeeronderzoek uit te voeren. Voor het onderzoek, het communicatieplan en de andere producten die ik moet leveren, verwacht ik de volle medewerking van alle afdelingen en medewerkers. Ik zal ze vragen stellen over hun motivatie, inzichten en mening over NAKS om uiteindelijk voorstellen te doen hoe NAKS als organisatie te promoten".

Samenwerking Renate Galdey en NAKS Krioro Pikin

In december 2010 heeft Renate Galdey, theaterdeskundige van Surinaamse afkomst, die in Nederland woont, een aantal middagen met onze jongeren van NAKS Krioro Pikin kunnen werken. Het resultaat was een kleine productie van 10 minuten. Renate is nu terug naar Nederland maar wil heel graag een grotere theaterproductie uitvoeren met medewerking van de jongeren van NAKS. Deze productie zal heten: "Theater over Zee". In principe is NAKS geïnteresseerd en bereid hieraan mee te werken.

"Mijn plannen zijn voornamelijk werken in het buitenland. Suriname, Amerika, en Curaçao, waarbij ik de Westerse manier van theater wil mengen met het culturele van de zwarte gemeenschap. En ik hoop naar aanleiding van het samenwerken met die drie landen 1 black musical te kunnen maken. Maar we hopen eerst met theater over zee te beginnen waarbij acteurs van Suriname en Nederland samen 1 stuk maken, terwijl ze fysiek niet met elkaar werken maar digitaal.

Gezondheidstip:

Drink 2 tot 3 liter water per dag. Water is essentieel voor het afvoeren van afvalstoffen en allerlei processen in het lichaam. Drink aan het begin van de dag een glas water en voor het slapen gaan. Zorg ervoor dat je voor 12 uur des middags al 1 liter water hebt gedronken.